

Kysyntälähtöisellä ohjauksella kohti aikuisopiskelua

Oulun Eteläisen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut aikuisille

Taitto: Sanna Turunen

ALKUSANAT

Pohjois-Pohjanmaalla on toiminut useamman vuoden ajan kaksi Opin Ovi -hanketta. 1.10.2008 Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus käynnisti OSUMA - Ohjauksella osuvuutta aikuisopiskeluun – projektin, joka käytti 31.1.2009 saakka nimeä Osuvuutta ja kysyntälähtöisyyttä aikuisopiskeluun. Oulun seudun ammattikorkeakoulun koordinoima OpinTori-projekti käynnisti puolestaan toimintansa 1.8.2009. Oulun Eteläisen kiertävä OpinTori-palvelu aloitti toimintansa syksyllä 2010.

OSUMA-projektin tavoitteena on ollut tehostaa aikuisten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden saatavuutta opiskelun suunnittelu- ja hakeutumisvaiheessa ja mahdollistaa asiakkaille tasapuoliset palvelut koko Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella. Projektissa on koottu ohjaus- ja neuvontaverkosto yhteistyössä alueen OpinTori-hankkeen kanssa, kehitetty uusia ohjauksen toimintamalleja ja -menetelmiä sekä koottu maakunnallinen aikuiskoulutuksen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden strategia vuosille 2013–2020. OSUMA-projekti on tehnyt yhteistyötä muiden ELY-keskusten OpinTori-hankkeiden kanssa.

OpinTori -hankkeen tavoitteena on ollut muodostaa Pohjois-Pohjanmaalle neljä alueellista ammatillisen aikuisopiskelun ja täydennyskoulutuksen hakeutumisvaiheen ohjaus- ja neuvontapalveluverkosta. Alueet ovat olleet Oulun seutu, Oulun Eteläinen, Raahen seutu ja Koillismaa. Verkostojen avulla on pyritty edistämään palveluiden koordinoitua ja luomaan asiakaslähtöinen, yhden luokun periaatteen mukaisesti toimiva palvelumalli. Palvelumallissa on pyritty kehittämään osaamiskartoitusten ja ennakkotietojen hyödyntämistä, jotta ne edistäisivät koulutuksen kysyntälähtöisyyttä.

OpinTori-projektin tavoitteina ollut myös lisätä ohjaus- ja neuvontatyötä tekevien henkilöiden asiantuntemusta ja perehdyttää heidät uuteen palvelumalliin ja verkostotyöhön niin alueellisesti kuin maakuntatasollakin. Hankkeessa on tiivistetty yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän kanssa ja kehitetty heikossa työmarkkina-asemassa olevien aikuisopiskelijoiden hakeutumis- ja opintopolkuja. OpinTori-hanke on tehnyt tiivistä yhteistyötä Lapin Opin Ovi -hankkeiden sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen OSUMA – Ohjauksella osuvuutta aikuisopiskeluun -hankkeen kanssa.

Tässä selvitystyössä kartoitetaan ja tarkastellaan tyypillisten Oulun Eteläisen aikuiskoulutusneuvontaan hakeutuneiden henkilöasiakkaiden asiakasprofiileja, taustoja, kiinnostuksen kohteita ja ohjaustarpeita. Selvitysaineistona käytetään Oulun Eteläisen Opintorin Webropolin kerättyjä anonyymeja tietoja asiakkaista. Alueen kiertävä aikuisopintoneuvoja on kirjannut ja kirjoittanut asioita jokaisesta aikuiskoulutuksen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluun tulleesta ja materiaalia on kertynyt enimmillään 782 koulutuksesta kiinnostuneesta. Kyselyssä on tarkasteltu yhteydenototapoja, asiointiajankohtia, -paikkoja ja -kestoja, henkilöasiakkaiden taustatietoja (ikä, sukupuoli, työtilanne, tutkintotaso ja koulutusala) ja koulutustarvetta (koulutusala, tutkintotaso, koulutusmuoto). Myös sitä, miten asiakas on saanut tai löytänyt tiedon Oulun Eteläisen Opintoripalvelusta ja mihin oppilaitokseen asiakas on ohjattu, on kysytty Webropol-kyselyssä.

Selvitystyön tarkoituksena on tuottaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle ja Oulun Eteläisen alueen oppilaitoksille tietoa, millaiset aikuiset kuuluvat kohderyhmiin, jotka ovat useimmiten kiinnostuneita opiskelusta. Tavoitteena on, että jatkossa ohjauspalveluita osattaisiin suunnata ja markkinoida entistä tarkemmin opiskelusta kiinnostuneille kohderyhmille. Päämääränä on, että tulevaisuudessa Oulun Eteläisen OpinTorin alueeseen kuuluvien kuntien aikuisopintoneuvonnan ja koulutusalojen kysyntä ja tarjonta kohtaisivat entistä paremmin.

TÖITÄ

Sisältö

ALKUSANAT	1
Oulun Eteläisen Opintoripalvelu.....	4
Ohjauspalvelumuodot.....	5
Asiointien ajankohdat, kestot ja paikat.....	5
Henkilöasiakkaiden taustat	7
Ikä	7
Sukupuoli.....	7
Työtilanne	8
Pohjakoulutuksen tutkintotaso ja koulutusala	8
Ohjaustarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden selvittäminen.....	10
Koulutustarve	10
Koulutusala	11
Tutkintotaso	12
Koulutusmuoto	12
Ohjauksen lopputulos.....	14
Asiakasprofiilit ja kiinnostuksen kohteet	15
Eri ikäryhmät.....	15
21–30 -vuotiaat	15
31–40 -vuotiaat.....	16
41–50 –vuotiaat	16
Ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevat.....	17
Yhteenveto.....	19
Lähteet	21
Valokuvat	21

Oulun Eteläisen Opintoripalvelu

Oulun Eteläisen OpinTorin kiertävän aikuisopintoneuvojan järjestämää kysyntälähtöistä ohjausta on ollut saatavilla Nivalassa, Ylivieskassa, Haapajärvellä, Pyhäjärvellä, Haapavedellä, Kalajoella ja Oulaisissa. Opintoneuvojan kunkin paikkakunnan ohjausajat ovat löytyneet Oulun Eteläisen OpinTorin verkkosivuilta ja palvelupisteistä. OpinTori-palvelun toimipisteinä ovat toimineet TE-toimistot, Nivalassa palvelupiste on sijainnut myös Nivalan ammattiopiston tiloissa. Asiakkaat ovat voineet mennä käymään päivystysaikoina toimipisteissä, ottaa yhteyttä soittamalla tai lähettää sähköpostia aikuisopintoneuvojalle, jolloin asiakkaalle on tarvittaessa varattu ohjausaika. 9,25 % asiakkaista on käyttänyt OpinTorin tarjoamia palveluita useammin kuin yhden kerran.

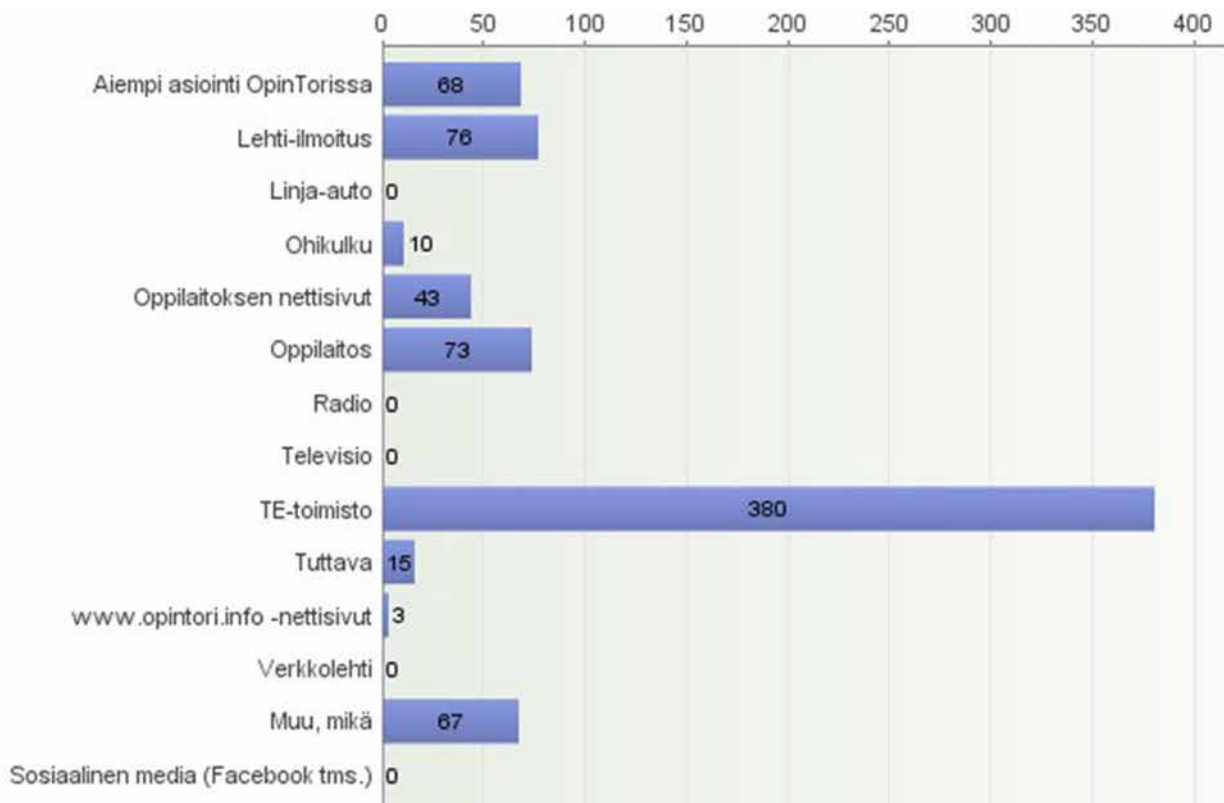
Oulun Eteläisen alueen aikuisopintoneuvojalta on saanut tietoa sekä henkilökohtaista neuvontaa että ohjausta aikuisopiskelumahdollisuuksista eri elämäntilanteisiin.

Opintoneuvoja keskusteli myös lähes jokaisen asiakkaan kanssa opintojen aikaisesta toimeentulosta. Aikuisopintoneuvoja on toiminut yhteistyössä kaikkien alueen koulutuksen järjestäjien kanssa ja ohjannut asiakkaita ottamaan tarvittaessa yhteyttä tarpeita vastaavaan koulutuksen järjestäjään.

OpinTori on mainostanut aikuisopintoneuvontaansa useiden eri väylien kautta. Suurin osa (51,7 %) asiakkaista on saanut tiedon palvelusta asioidessaan TE-toimistossa. Lehti-ilmoitukset (10,34 %) ovat lisänneet näkyvyyttä sekä oppilaitokset (9,93 %) ja niiden verkkosivut (5,85 %) ohjanneet aikuisopiskelusta kiinnostuneita ottamaan yhteyttä OpinToriin. Myös palveluun tulleiden tuttavat (2,04 %), palvelupisteen ohikulkijat (1,38 %) ja OpinTorin verkkosivut ovat lisänneet pienissä määrin asiakkaita. Muita (9,12 %) mainittuja Opintoria mainostavia väyliä ovat olleet esimerkiksi erilaiset tapahtumat, messut ja infotilaisuudet, muut palvelupisteet ja hankkeet, Nuorten Tuki ry ja TE-toimiston ammatinvalintapsykologi.

Mistä asiakas on saanut tiedon OpinTorista?

Vastaajien määrä: 735

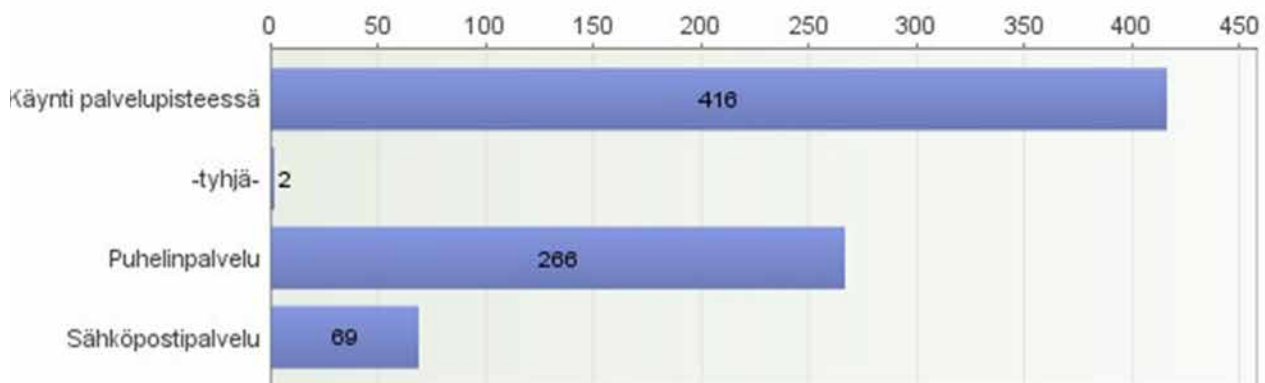
Ohjauspalvelumuodot

Asiakas on voinut ottaa yhteyttä OpinTorin Oulun Eteläisen alueen kiertävään aikuisopintoneuvojaan puhelimitse tai sähköpostitse tai varata johonkin päivystyspisteeseen itselleen ohjausajan. Aikuisopiskelun tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita tarvitseva henkilö on voinut mennä myös aikaa varaamatta toimipisteeseen päivystysaikana. Suosituin palvelumuoto oli

ehdottomasti käynti palvelupisteessä (55,25 %), mutta myös tarvetta puhelin- (35,33 %) ja sähköpostipalvelulle (9,16 %) löytyi. Oulun Eteläisen alueella tuotettiin muihin Pohjois-Pohjanmaan OpinTori-alueisiin verrattuna puhelin- ja sähköpostipalvelua eniten.

Yhteydenottotapa

Vastaajien määrä: 753

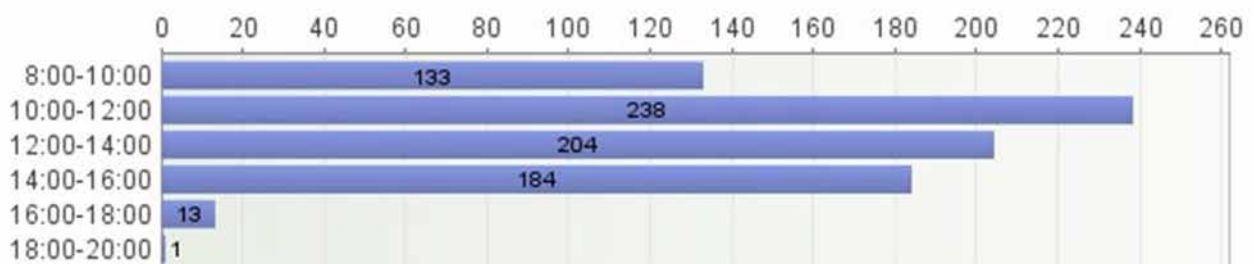
Asiointien ajankohdat, kestot ja paikat

Oulun Eteläinen OpinTori aloitti toimintansa syksyllä 2010 ja kyseisellä vuodelle yhteydenottoja ja asiointeja palvelupisteessä kertyi 86. Vuonna 2011 asiakasmäärä kasvoi reilusti ja aikuisopintoneuvontaa sai yhteensä 360 henkilöä. Vuotena 2012 aikuiskoulutuksen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluasiakkaiden määrä jäi hieman edellisvuotta heikommaksi, mutta kysyntää palveluille löytyi edelleen, yhteyttä otti ja OpinTorin palvelupisteessä kävi yhteensä 336 aikuisopiskelusta kiinnostunutta.

Tarkasteltaessa koko aineistonkeruu ajanjaksoa, voidaan todeta, että keväisin helmi- ja maaliskuu ja syksyisin loka- ja marraskuu olivat ohjauksen kiireellisintä aikaa. Kolmen vuoden aikana näinä neljänä kuukautena liki puolet (49,24 %) ohjausasiakkaista kävi palvelupisteessä, otti sähköpostitse tai puhelimitse yhteyttä. Suosituin ohjauskellonaika sijoittui aamupäiviin kello 10.00–12.00 väliin, jolloin lähes kolmasosa (30,79 %) asiakkaista asioi palvelupisteessä tai oli muulla tavoin aikuiskoulutusneuvojaan yhteydessä. Myös iltapäivisin aina kello 16 saakka asiakaskäyntejä ja -yhteydenottoja tuli hyvin.

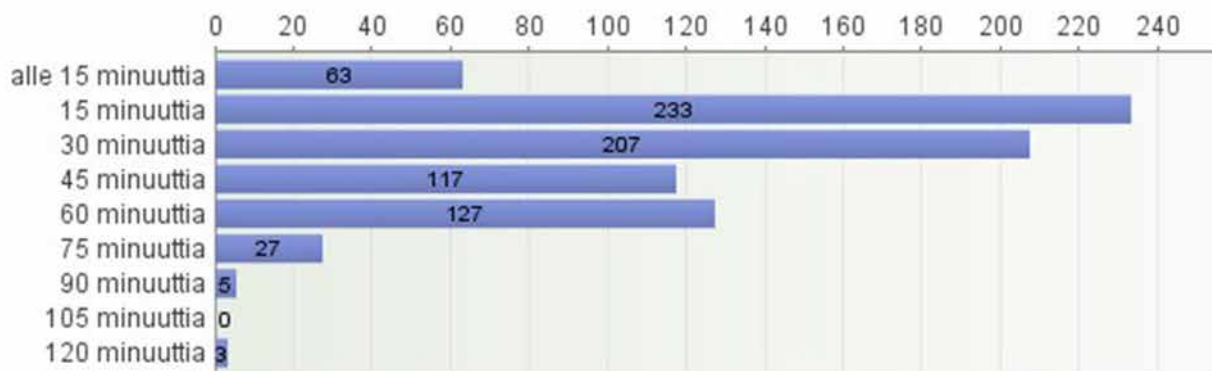
Asiointien ajankohta

Vastaajien määrä: 773

Asioiden kesto

Vastaajien määrä: 782

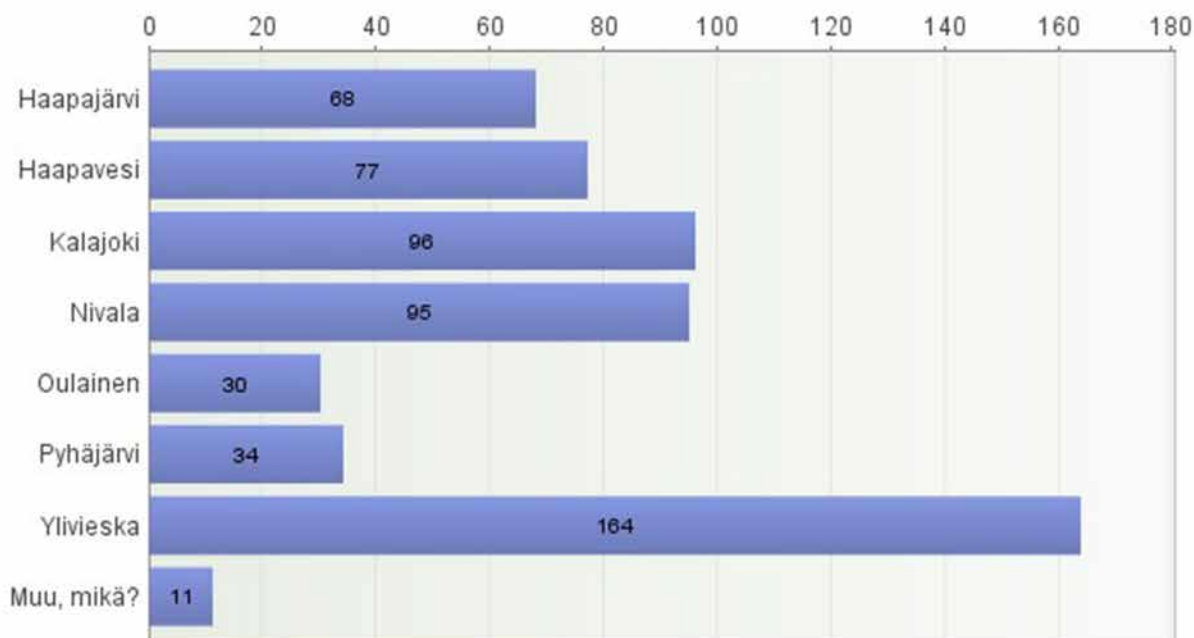
Tavallisimmin (56,27 %) aikuiskoulutuksen ohjaustuokit kestivät 15 minuutista puoleen tuntiin.

Kun yhteydenotto tapahtui käyntinä palvelupisteessä, ohjausta tapahtui ylivoimaisesti eniten Ylivieskassa (28,52 %), myös Kalajoella (16,7 %) ja Nivalassa (16,52 %) aikuiskou-

lutuksesta kiinnostuneet asiakkaita kävi paljon. Lisäksi kiertävä aikuisopintoneuvoja oli tavoitettavissa ennalta ilmoitettuna ajankohtina Haapavedellä (13,39 %), Haapajärvellä (11,38 %) sekä Pyhäjärvellä (5,91 %) että Oulaisissa (5,22 %).

Jos yhteydenotto tapahtui käyntinä palvelupisteessä, millä paikkakunnalla neuvonta/ohjaus toteutui?

Vastaajien määrä: 575

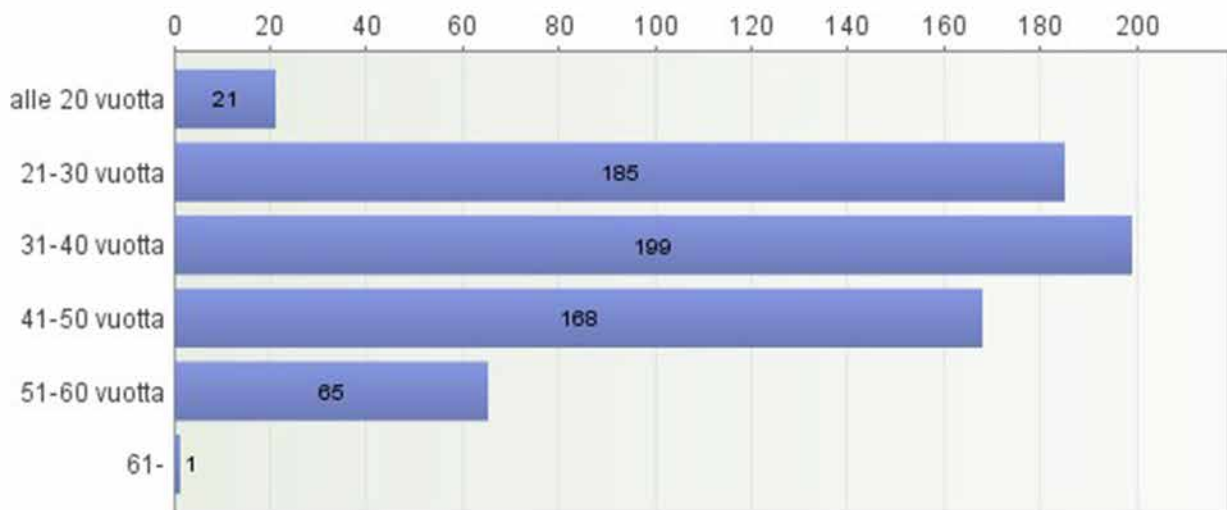
Henkilöasiakkaiden taustat

Ikä

Kiertävä aikuisopintoneuvoja kiinnitti huomiota ja merkitsi kyselyyn keskustelun ja oman arvionsa mukaan asiakkaan iän, sukupuolen, työtilanteen sekä aiemman tutkinnon tason että koulutusalan.

Valtaosa ohjaukseen hakeutuvista oli 31–40 -vuotiaita (31,14 %), mutta palvelu veti puoleensa myös nuoria, 21–30 -vuotiaita (28,95 %) sekä keski-ikäisiä 41–50 -vuotiaita henkilöitä (26,29 %). Muihin ikäryhmiin kuuluvia asiakkaita oli huomattavasti vähemmän.

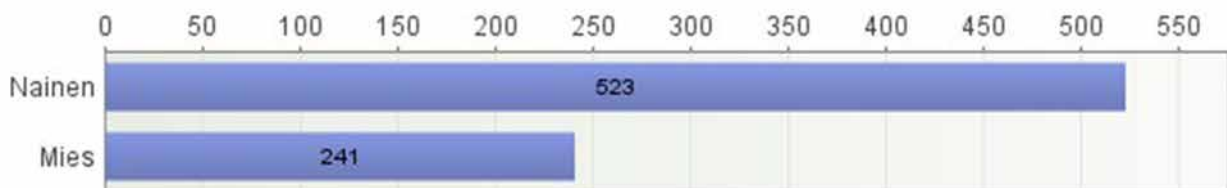
Asiakkaan ikä
Vastaajien määrä: 639

Sukupuoli

Enemmistö ohjaukseen hakeutuneista, puhelimitse ja sähköpostitse aikuiskoulutusneuvojaan yhteyttä ottaneista oli naisia, 31,54 % oli miehiä.

Sukupuoli
Vastaajien määrä: 764

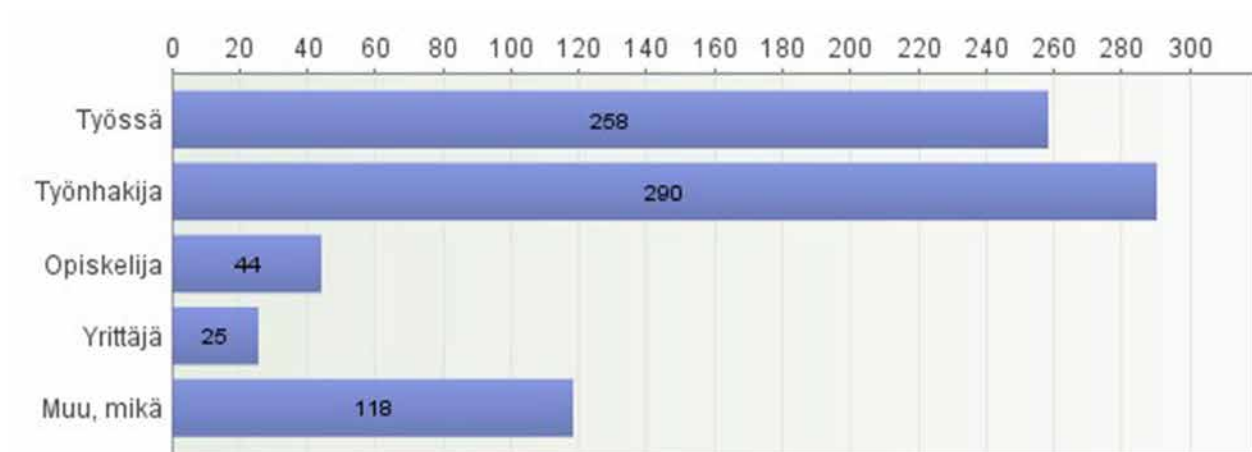

Työtilanne

Suurin osa aikuiskoulutuksen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluun hakeutuneista ja yhteyttä ottaneista oli työttömiä työnhakijoita (39,46 %), hieman pienempi, mutta kuitenkin merkittävä osa henkilöistä oli työssäkäyviä (35,1 %). Ohjaukseen hakeutui myös opiskelijoita (5,99 %) ja yrittäjiä (3,5 %). Kou-

lutusneuvonnan asiakkaista melko iso osa (16,05 %) kuului johonkin muuhun ryhmään. Asiakaskuntaan kuului esimerkiksi kotiäitejä, kuntoutujia, työkokeilua ja armeijaa suorittavia sekä vuorotteluvapaalla, eläkkeellä, osa-aikatyössä, perhepaalla että sairauslomalla olevia.

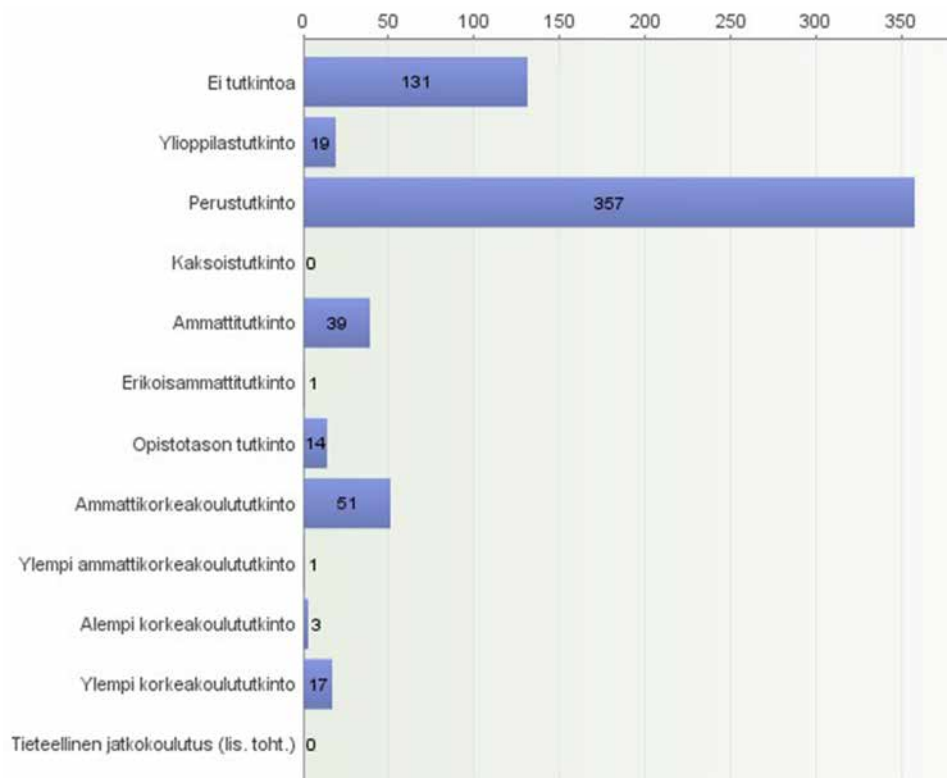
Työtilanne
Vastaajien määrä: 735

Pohjakoulutuksen tutkintotaso ja koulutusala

Tutkintotaso
Vastaajien määrä: 633

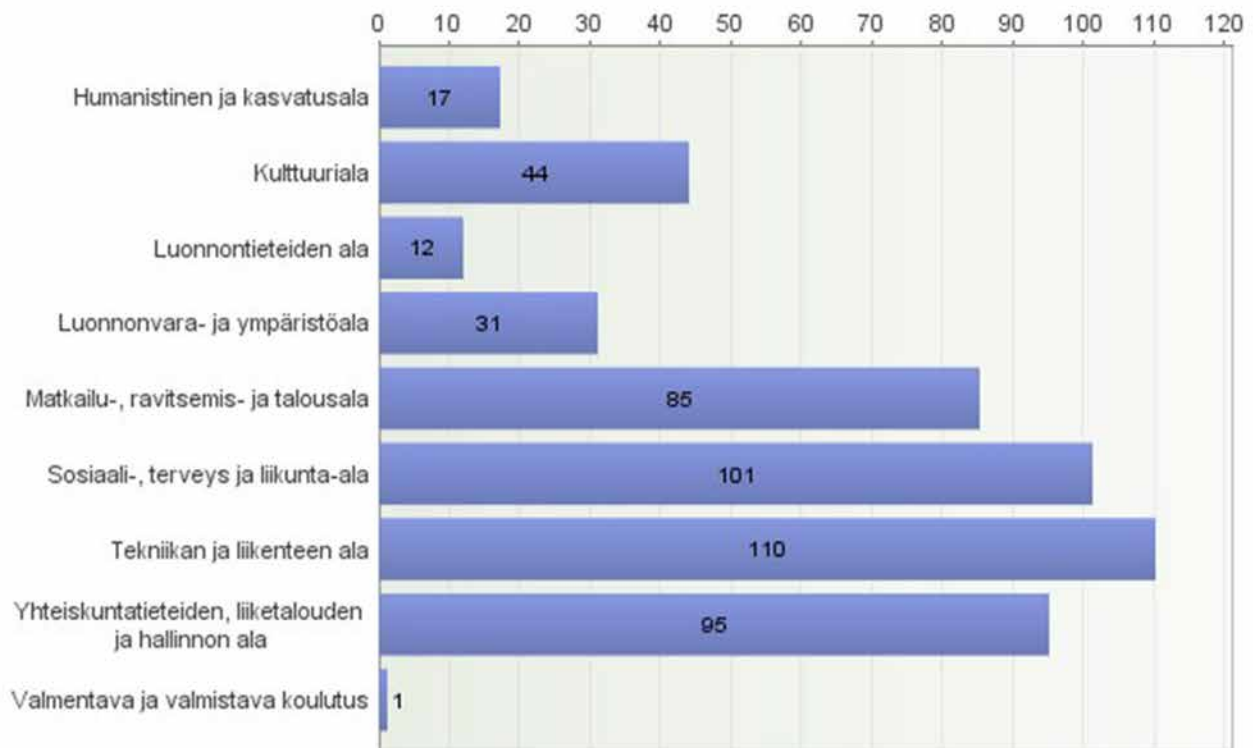
Ohjaukseen hakeutuneista valtaosalla oli taustalla ammatillinen perustutkinto (56,4 %), mutta jopa reilulla viidennekseltä puuttui kokonaan peruskoulun jälkeinen tutkinto (20,7 %). Aikuisopintoneuvojalta neuvoa hakivat myös ammattikorkeakoulututkinnon (8,06 %), ammatillisen koulutuksen ammattitutkinnon (6,16 %), ylioppilastutkinnon (3,0 %), ylemmän korkeakoulututkinnon (2,69 %), opistotason tutkinnon (2,21 %) alemman korkeakoulututkinnon (0,47 %) sekä ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon (0,16 %) että erikoisammattitutkinnon suorittaneet (0,16 %).

OpinTorin Oulun Eteläisen osan asiakkaat olivat suorittaneet eniten tutkintoja tekniikan ja liikenteen- (22,18 %), sosiaali- ja terveys- (20,36 %) sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalle (19,15 %). Kohdejoukosta löytyi lisäksi matkailu-, ravitsemis- ja talousalan osaajia (17,14 %) se-

kä kulttuurialan (8,87 %) että luonnonvara- ja ympäristöalan ammattilaisia (6,25 %). Humanistisen ja kasvatusalan koulutuksen (3,43 %), luonnontieteiden (2,42 %) sekä valmentavan ja valmistavan koulutuksen suorittaneita (0,2 %) löytyi myös alueelta.

Koulutusala
Vastaajien määrä: 496

Ohjaustarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden selvittäminen

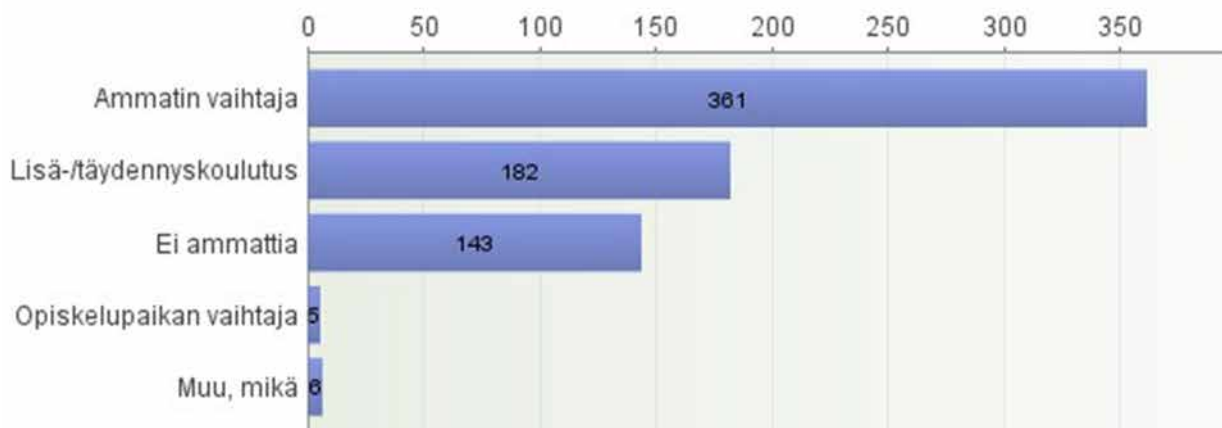
Kysyntälähtöisessä aikuiskoulutusneuvonnassa keskityttiin selvittämään asiakkaan koulutustarpeita ja löytämään juuri hänelle sopivin koulutusala, tarpeita vastaava tutkintotaso ja ihanteellisin kouluttautumismuoto. Ohjauksen lopuksi aikuisopintoneuvoja esitteli asiakkaalle sopivaa koulutusta tarjoavia koulutuksen järjestäjiä ja kannusti ottamaan heihin yhteyttä opintoasioihin liittyen.

Koulutustarve

Oulun Eteläisen OpinTorin asiakkaista yli puolet oli ammatin vaihtajia (51,79 %), neuvontaa ja ohjausta haettiin myös lisä- ja täydennyskoulutusvaihtoehtojen (26,11%) löytämiseen. Asiakaskunnasta viidenneksellä (20,52 %) ei ollut ammattia ja osa hakeutujista suunnitteli opiskelupaikan vaihtoa (0,72 %). Asiakkailta oli myös muita koulutustarpeita (0,86 %) ja syitä opiskella, kuten halu opiskella omaksi ilokseen, saattaa keskeytetyt opinnot loppuun ja aloittaa valmentava- ja kuntouttava koulutus. Se, miten tarkkaan asiakkaat olivat mietinneet koulutustarvettaan ja pohtineet tulevaa koulutusalaansa, tutkintotasaansa ja sopivaa koulutusmuotoa ennen yhteydenottoaan, vaihteli paljon. Tästä johtuen osa asiakkaista kaipasi aikuiskoulutusneuvojan apua ja tukea sopivan koulutusalan, tutkintotason ja koulutusmuodon löytämiseen.

Koulutustarve
Vastaajien määrä: 697

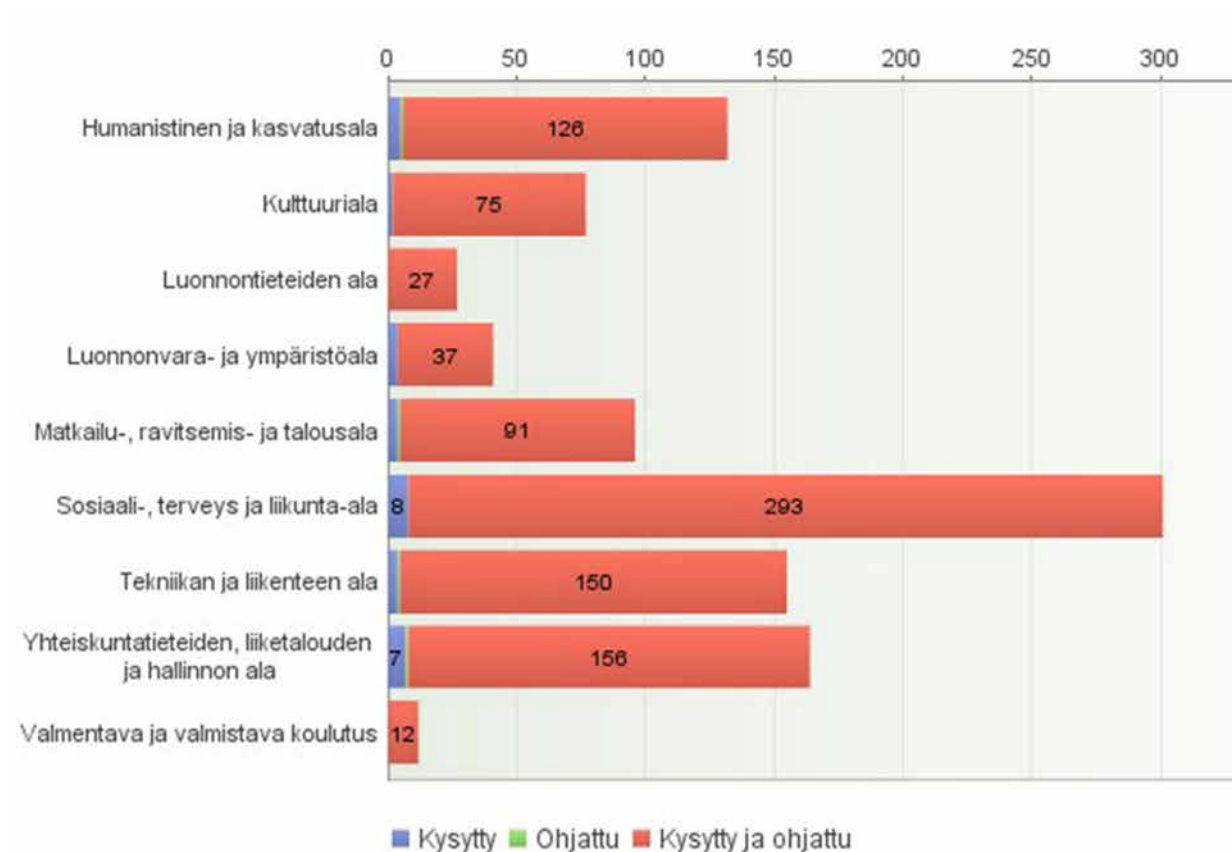

Koulutusala

Alueen aikuisten ehdottomasti kysytyin ja ohjatuin koulutusala oli sosiaali-, terveys ja liikunta-ala. Myös yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan sekä tekniikan ja liikenteen alan että humanistisen ja kasvatusalan koulutustarjonnasta kysyttiin ja niistä kaivattiin aikuisopintoneuvojan

ohjausta usein. Matkailu-, ravitsemis- ja talousalasta ja kulttuurialasta kiinnostuneita löytyi myös jonkin verran. Vähiten kiinnostusta Oulun Eteläisen puolen kunnissa herätti luonnonvara- ja ympäristöala, luonnontieteiden ala sekä valmentava ja valmistava koulutus.

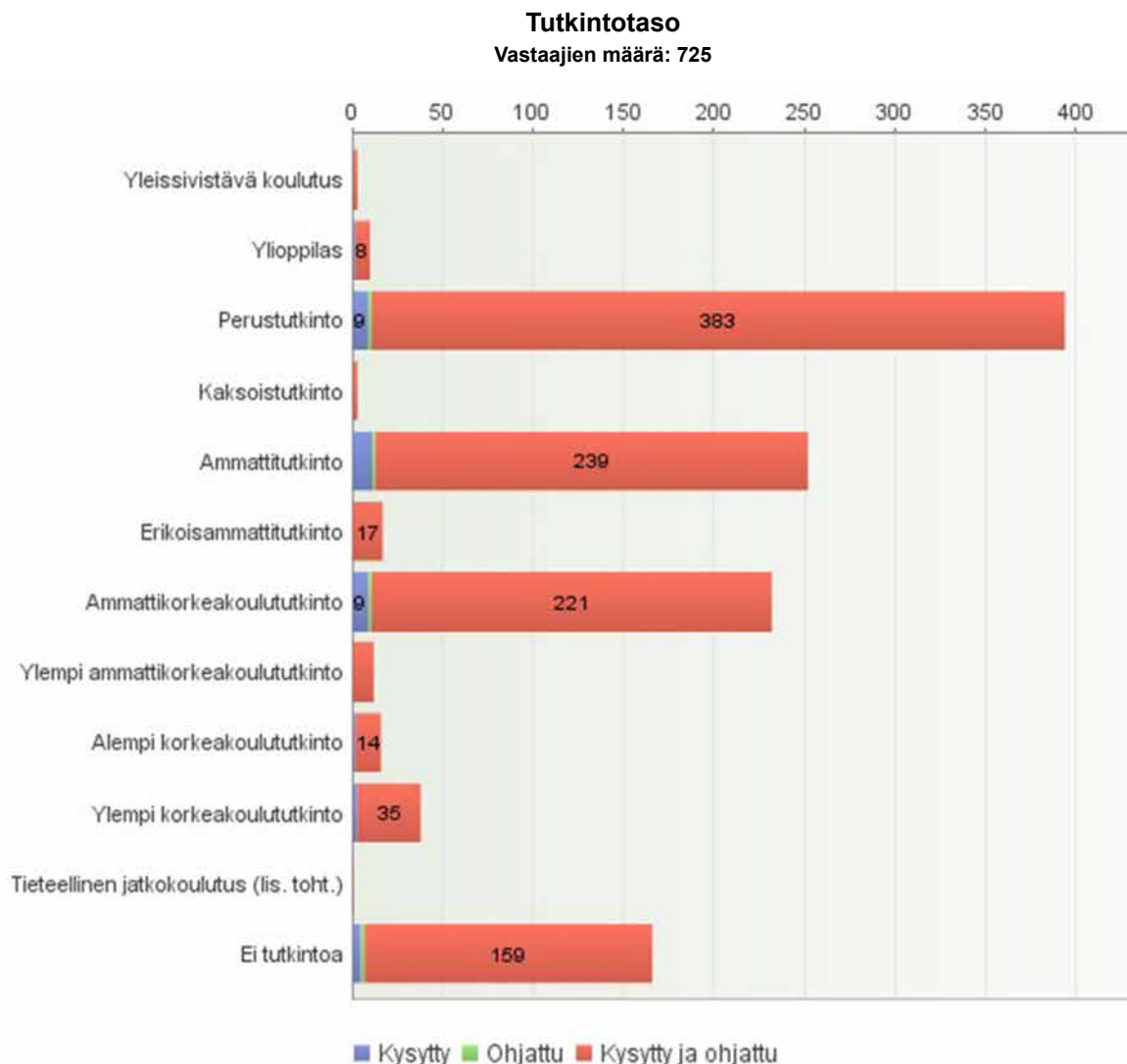
Koulutusala
Vastaajien määrä: 716

Tutkintotaso

Pohdituimmaksi tutkintotasoksi osoittautui ammatillisen koulutuksen perustutkinto, lisäksi ammattitutkinto- ja ammattikorkeakoulututkintovaihtoehtoista kysyttiin ja kaivattiin paljon ohjausta. Tutkintoon johtavista lisä- ja täydennyskoulutusvaihtoehtoista oltiin myös kiinnostuneita. Ylempien- ja alem-

pien korkeakoulututkintojen, ylempien ammattikorkeakoulututkintojen, erikoisammattitutkintojen, kaksoistutkintojen, ylioppilastutkintojen ja yleissivistävän koulutuksen tarjonnasta kyseltiin vähäisesti, samoin ohjauksen tarve oli pientä.

Koulutusmuoto

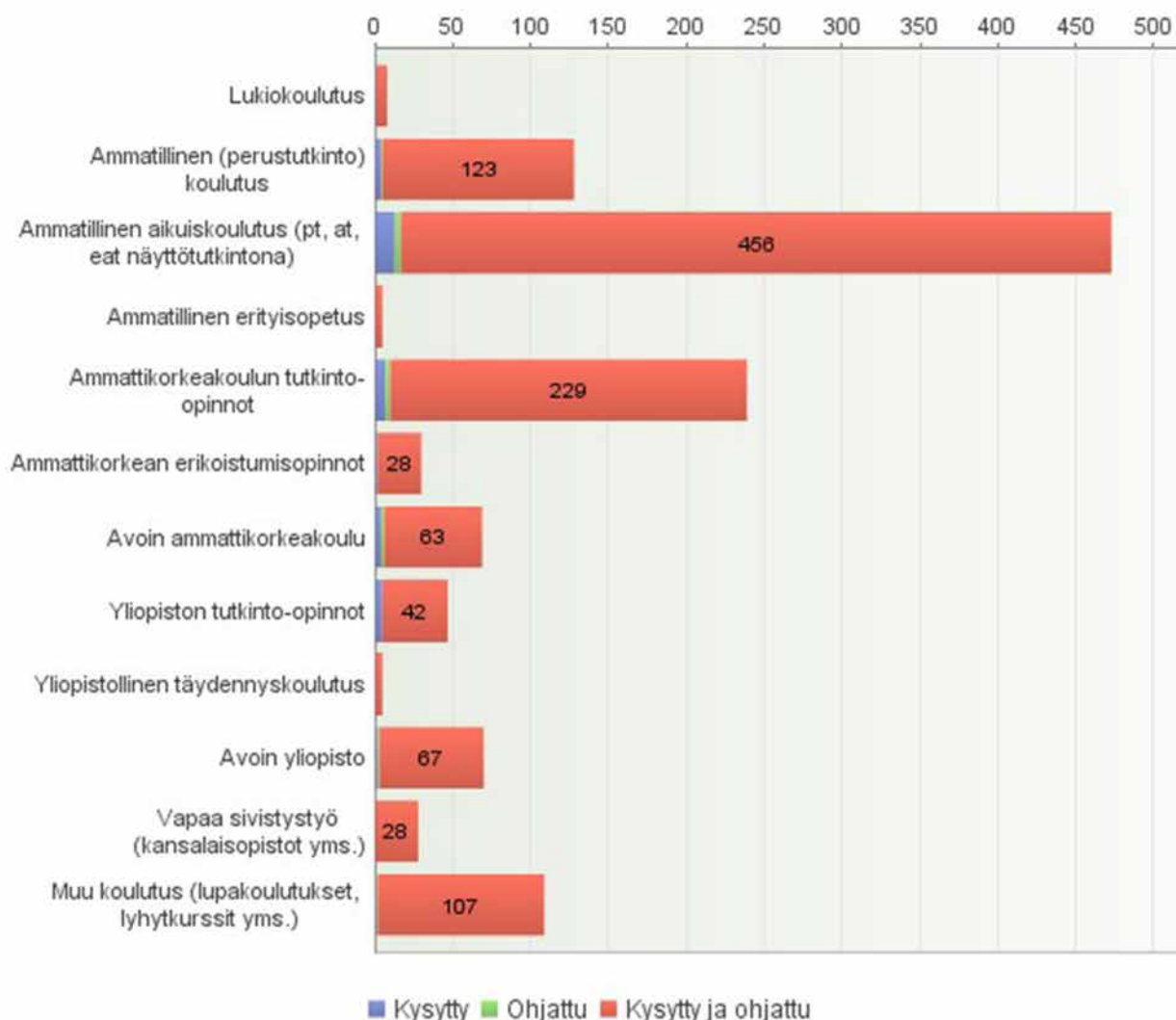
Oulun Eteläisen OpinToriin kuuluvien kuntien aikuisia kielto koulutusmuodoista eniten näyttötutkintokoulutuksena opiskeltavat ammatilliset aikuiskoulutukset, joissa aiemmat opinnot ja osaaminen huomioidaan ja koulutus suoritetaan työelämälähtöisesti aidoissa työelämän tilanteissa. Näyttötutkintoperusteisesti on mahdollista suorittaa niin ammatillisia perus-, ammatti- kuin erikoisammattitutkintojakin.

Ammattikorkeakoulun tutkinto-opinnoista, oppilaitosmuotoisista perustutkintokoulutuksista sekä lisä- ja täydennyskoulutuksena suoritettavista koulutuksista, kuten lyhytkursseista ja lupakoulutuksista kysyttiin usein ja aikuisopintoneuvoja ohja-

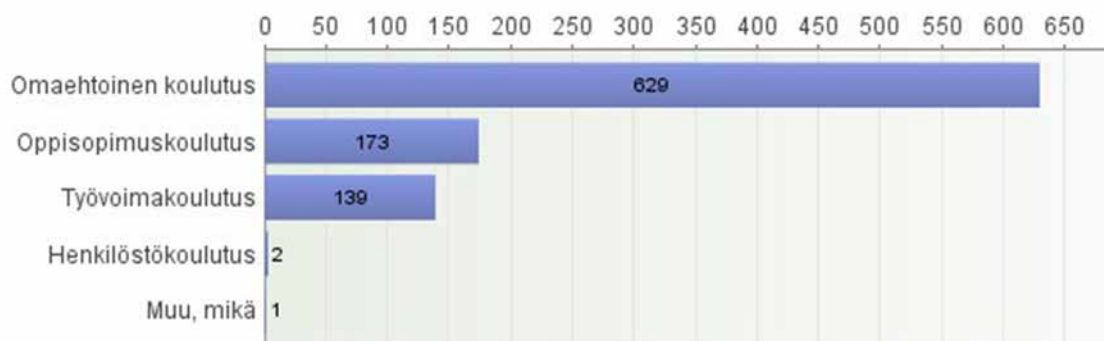
si niihin liittyen asiakkaitaan paljon. Avoimista korkeakouluopinnoista (amk ja yo) kiinnostuneita löytyi myös. Yliopistojen tutkinto-opinnoista, ammattikorkeakoulun erikoistumisopinnoista, vapaan sivistystyön koulutustarjonnasta, yliopiston täydennyskoulutuksesta sekä kysyttiin ja niihin annettiin ohjausta joissakin tapauksissa. Vähiten aikuisopintoneuvojalta tiedusteltiin lukiokoulutuksesta, ammatillisen koulutuksen erityisopinnoista ja yliopistollisesta täydennyskoulutuksesta.

Koulutusmuoto

Vastaajien määrä: 725

Tarkennettaessa koulutusmuotoa yleisin vaihtoehto oli omaehtoinen koulutus (89,6 %). Lisäksi ihmiset harkitsivat jonkin verran oppisopimuksena (24,64 %) ja työvoimakoulutuksena (19,8 %) tapahtuvaa koulutusta. Hyvin pieni osa asiakkaista harkitsi henkilöstökoulutusta (0,28 %) ja muuta uudelleen koulutusta (0,14 %).

Koulutusmuodon tarkennus

Vastaajien määrä: 702

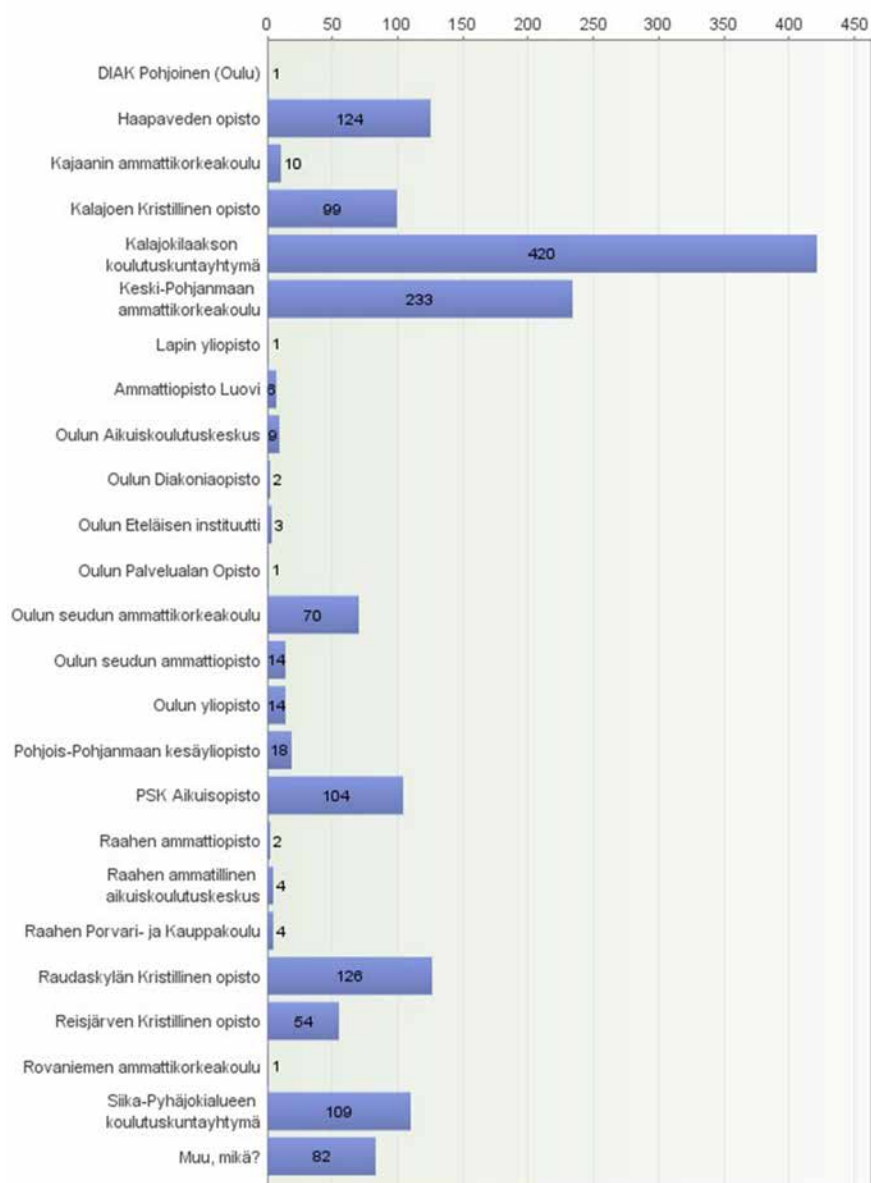
Ohjauksen lopputulos

Oulun Eteläisen OpinTorin aikuisopintoneuvoja kuunteli asiakkaidensa koulutustarpeita ja kiinnostuksen kohteita ja ohjasi aikuisia juuri heille sopiviin oppilaitoksiin. Koska alueen aikuisista suurin osa oli kiinnostunut ammattikoulutuksen näyttötutkintoina järjestettävistä koulutuksista, oppilaitosperusteisista ammatillisista perustutkinnoista tai lupa- ja lyhytkoulutuksista, ohjasi aikuiskoulutusneuvoja heistä suurimman osan ottamaan yhteyttä ammatillista koulutusta järjestäviin oppilaitoksiin. Asiakkaita ohjattiin eniten Kalajokilaakson koulutuskuntayhtymän koulutusaloille, mutta myös Raudaskylän Kristillisen oppilaitokseen, Haapaveden opistoon, Siika-Pyhäjokialueen koulutuskuntayhtymään, PSK Aikuisopistoon, Kalajoen Kristilliseen opistoon, Reisjärven Kristilliseen opistoon ja Oulun seudun ammattiopistoon, Oulun Aikuiskoulutuskeskukseen sekä Ammattiopisto Luoviin. Kalajokilaakson ja Siika-Pyhäjokialueen koulutuskuntayhtymät yhdistyivät vuoden 2012 alusta. Aikuiskoulutusneuvoja merkitsi ohjauksen tapahtuneeksi siihen koulutuskuntayhtymään, minkä alueella ammattiopisto sijaitsi.

Joitakin aikuisopiskelusta kiinnostuneita kannustettiin olemaan yhteydessä Raahen ammatilliseen aikuiskoulutuskeskukseen, Raahen Porvari- ja Kauppakouluun, Oulun Eteläisen Instituuttiin, Oulun Diakoniaopistoon, Raahen ammattiopistoon ja Oulun Palvelualan Opistoon. Ammattikorkeakouluopinnoista kiinnostuneiden kanssa tutustuttiin oppilaitosten koulutustarjontaan ja heitä ohjattiin Keski-Pohjanmaan-, Oulun seudun-, Kajaanin- ja Rovaniemen ammattikorkeakouluihin sekä Diakonia ammattikorkeakoulun Pohjoisen yksikköön. Yliopisto-opintoja harkitsevia neuvottiin olemaan yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan kesäyliopistoon sekä Oulun ja Lapin yliopistoihin. Erikoisemmista koulutusaloista ja tutkinnoista kiinnostuneita aikuisia ohjattiin ottamaan yhteyttä eri puolelle Suomea oleviin oppilaitoksiin.

Mihin oppilaitokseen asiakas on ohjattu?

Vastaajien määrä: 639

Asiakasprofiilit ja kiinnostuksen kohteet

Kappaleessa tarkastellaan lähemmin Oulun Eteläisen OpinTori-alueen merkittäviä ikäryhmiä ja sukupuolten välisiä eroja. Lisäksi tarkastelun kohteeksi on otettu ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevien ryhmä, joka on alueella suuri. Kunkin kohderyhmän tiedoista on nostettu esille asioita, jotka ovat merkittäviä verrattuna Oulun Eteläisen alueen kyselyn kokotukseen.

Eri ikäryhmät

21–30 -vuotiaat

Oulun Eteläisen OpinTori-palveluun otti yhteyttä 21–30 -vuotiaista miehistä 54 ja samanikäisistä naisista 108. Miehistä 53,7 % oli työttömiä työnhakijoita, 31,48 % työssä olevia, 9,26 % muihin ryhmiin kuuluvia ja 5,56 % opiskelijoita. Kohderyhmän miehistä kukaan ei ollut yrittäjä. Naisista työnhakijoina oli 43,52 %, työssä 30,58 %, muihin ryhmiin kuuluvia 19,44 %, opiskelijoita 4,63 % ja yrittäjiä 1,85 %. Palveluun yhteyttä ottaneiden ikäryhmän, erityisesti miesten työttömyys oli koko otantaan (39,46 %) nähden korkea.

Kohderyhmään kuuluvista miehistä 46,3 % oli suorittanut ammatillisen perustutkinnon, 35,19 %:lla ei ollut minkäänlaista peruskoulun jälkeistä tutkintoa, 11,11 % oli ylioppilaita, 3,7 % ammattitutkinnon ja 3,7 % ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita. Naisista 56,48 %:lla oli suoritettuna ammatillinen perustutkinto ja neljänneksellä (25 %) ei ollut lainkaan tutkintoa. Ikäryhmän naisilla oli suoritettuna myös muita tutkintoja, mutta niiden määrä oli edellä mainittuihin verrattuna pieni. 21–30 -vuotiaiden ikäryhmässä oli koko otantaan (20,7 %) nähden huomattavasti enemmän ilman tutkintoa olevia.

Koulutustarpeeseen kohderyhmäläiset miehet kokivat useimmiten sen, ettei heillä ollut vielä ammattia (47,17 %) tai he halusivat vaihtaa sitä (43,4 %). Yhteyttä ottaneista 21–30 -vuotiaista naisista 51,43 % suunnitteli ammatin vaihtoa, 23,81 %:lla ei ollut ammattia ja 21,9 % pohti lisä- ja täydennyskoulutusvaihtoehtoja. Ikäryhmän miehet, joilla oli jo jokin tutkinto, olivat opiskelleet useimmiten tekniikan ja liikenteen alaa (45,16 %) ja kyseisestä alasta kaivattiin myös eniten ohjausta. Naisten pohjakoulutusten koulutusalat vaihtelivat enemmän, eniten tutkintoja löytyi sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta (34,18 %), mutta myös matkailu-, ravitsemis- ja talousalan tutkinnon (22,78 %) sekä kulttuurialan (16,46 %) tutkinnon suorittaneita löytyi paljon. Aikuisopintoneuvojan ohjausta

naiset kaipasivat eniten sosiaali, terveys- ja liikunta-alan opin- tomahdollisuuksista. Sekä naiset että miehet kokivat Oulun Eteläisen alueella ammatillisen peruskoulutuksen tutkinto- tasoltaan kiinnostavimmaksi. Kohderyhmään kuuluvat olivat kiinnostuneimpia näyttötutkintoperusteisesta ammatillisesta aikuiskoulutuksesta, ammattikorkeakouluopinnoista ja oppi- laitosmuotoisesta ammatillisesta peruskoulutuksesta. Kou- lutusmuotoa tarkennettaessa omaehtoinen koulutus oli sekä miehille (92 %) että naisille (92,23 %) mieluisin vaihtoehto.

Kohderyhmään kuuluvat asioivat palvelupisteessä reilusti muuta otantaan useammin. Kohderyhmään kuuluvista miehis- tä 73,08 % kävi tapaamassa aikuiskoulutusneuvojaa palvelu- pisteessä, 23,08 % otti puhelimitse ja 3,85 % sähköpostitse yhteyttä. Ikäryhmän naisista 73,79 % suosi palvelupisteessä käyntiä, 17,48 % puhelinpalvelua ja 7,77 % sähköpostipal- velua. Palvelupisteessä asiointiin suosiosta johtuen ohjauk- setkin olivat muuhun otantaan nähden huomattavasti pitkä- kestoisempia, miehillä 70,38 % ohjaustuokioista kesti 30 minuutista 60 minuuttiin. 3,7 % miesten aikuiskoulutuksen ohjauksista oli kestoiltaan 75 minuuttia. Ikäryhmän naisten ohjauspalveluista 75,93 % oli kestoiltaan 30 minuutista 60 minuuttiin, mutta lisäksi 4,63 % ohjauksista kesti 75 minuut- tia ja 0,93 % 120 minuuttia. Suhteessa koko kerättyyn otan- taan 21–30 -vuotiaiden ikäryhmä asioi muita useammin Ka- lajoen, Nivalan, Haapajärven ja Oulaisten palvelupisteissä.

31–40 -vuotiaat

Oulun Eteläisen alueen aikuisopintoneuvojaan oli yhteydessä 31–40 -vuotiaista miehistä 59 ja saman ikäryhmän naisista 139. Miehistä 50 % oli työssä, 24,14 % työnhakijoita, 18,97 % muihin ryhmiin kuuluvia, 5,17 % yrittäjiä ja 1,72 % opiskelijoita. Naisista 39,86 % oli työssä olevia, 33,33 % työttömiä työnhakijoita, 19,57 % muita, 4,35 % opiskelijoita ja 2,9 % yrittäjiä. Palveluun yhteyttä ottaneiden 31–40 -vuotiaiden sekä naisten että miesten työllisyys oli näin ollen hyvä verrattuna koko kyselyn otantaan (35,1 %) ja työttömien määrä pienempi kuin koko otannan (39,46 %).

Ikäryhmän miehistä 66,04 % ja naisista 60,32 % oli suorittanut ammatillisen perustutkinnon. Miehistä 13,21 %:lla oli ammattikorkeakoulututkinto ja 13,21 %:lla ei ollut lainkaan tutkintoa. Ammatti-, erikoisammattitutkinnon sekä alemman että ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita kutakin löytyi alueen palveluun yhteyttä ottaneista miehistä yksi. Naisista 11,9 %:lla oli suoritettuna ammattikorkeakoulututkinto, 11,11 %:lla ei ollut peruskoulun jälkeistä tutkintoa ja 7,14 % oli suorittanut ammattitutkinnon. Muiden tutkintotasojen suorittaneiden osuus oli pieni. 31–40 -vuotiaissa miehissä ja naisissa oli koko otantaan (20,7 %) nähden huomattavasti vähemmän ilman tutkintoa olevia.

Koulutustarpeekseen ikäryhmän miehet kokivat useimmiten sen, että he halusivat vaihtaa ammattia 52,54 %, lisä- ja täydennyskoulutusta 30,51 % tai heillä ei ollut vielä ammattia 15,25 %. Koko otantaan nähden (26,11 %) ikäryhmän miehillä oli useammin alla jo tutkinto ja he olivat kiinnostuneita erityisesti lisä- ja täydennyskoulutuksesta. Myös naisia kiinnosti eniten ammatin vaihto (61,83 %), lisä- ja täydennyskoulutautuminen (29,01 %) tai ammatin hankkiminen (8,4 %). 31–40 -vuotiaat miehet olivat opiskelleet nuoremman ikäryhmän tavoin tutkintonsa useimmiten tekniikan ja liikenteen alalle (56,25 %) ja he kaipasivat myös kyseisen koulutusalan ohjausta eniten. Ikäryhmän naiset olivat suorittaneet eniten tutkintoja sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalle (27,93 %), yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalle (26,13 %) sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalalle (24,32 %). Naiset kysyivät aikuisopintoneuvojalta eniten sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan koulutuksista.

Ikäryhmään kuuluvat olivat kiinnostuneita laajasti erilaisista tutkinnoista. Eniten he kaipasivat tietoa ammatillisista perustutkinnoista, ammattitutkinnoista sekä ei-tutkintoon johtavasta lisä- ja täydennyskoulutuksesta sekä ammattikorkeakoulututkinnoista. Näin ollen koulutusmuodoista harkittiin eniten näyttötutkintoperusteista ammatillista aikuiskoulutusta, ammattikorkeakouluopintoja ja lyhytkursseja. Naiset olivat lisäksi innostuneita avoimen ammattikorkeakoulun ja avoimen yliopiston koulutustarjonnasta. Omaehtoinen koulutus kiinnosti myös tämän ikäryhmän miehiä (87,27 %) ja naisia (93,89 %) eniten. 31–40 -vuotiaat miehet olivat oppisopimuskoulutuksesta (18,18 %) koko otantaan nähden harvemmin kiinnostuneita, mutta työvoimakoulutuksesta (27,27 %) ko-

ko otantaa useammin innostuneita. Ikäryhmän naisista löytyi koko otantaan nähden vähemmän sekä oppisopimus- (19,85 %) että työvoimakoulutuksista (17,56 %) kiinnostuneita.

Ikäryhmään kuuluvat miehet asioivat hieman koko otantaa harvemmin OpinTorin palvelupisteissä (54,24 %) ja ottivat vielä harvemmin yhteyttä sähköpostitse (3,39 %). Kohderyhmäläiset miehet suosivat puhelinpalvelua (42,37 %). Ikäryhmän naiset puolestaan suosivat koko otantaa useammin käyntiä palvelupisteessä (67,65 %), mutta lisäksi puhelinpalvelun (28,68 %) käyttö oli heillä runsasta. Ikäryhmän naiset (3,68 %), kuten miehetkin käyttivät harvemmin sähköpostipalvelua. Miesten ohjaustuokiot olivat kestoiltaan useimmiten 30 minuuttia (42,37 %) tai 15 minuuttia (23,73 %). Naisten osalta ohjausten kestoissa oli enemmän eroja, 26,62 % ohjaustuokioista oli kestoltaan 30 minuuttia, 23,74 % 15 minuuttia ja 23,02 % 60 minuuttia. Iso osa ikäryhmän miesten käynneistä palvelupisteissä toteutui Ylivieskassa toimipisteessä (42 %), koko otannan palvelupisteissä asioinneista vain 28,52 % tapahtui Ylivieskassa. Tästä voidaan päätellä, että Ylivieskassa aikuisopintopalveluita tarvitsevat erityisesti 31–40 -vuotiaat miehet. Ikäryhmän naisten osalta palvelupisteiden asiointipaikkakunnissa ei ollut koko otantaan nähden isoja eroja.

41–50 -vuotiaat

Kolmas alueen OpinTorin isoista asiakasikäryhmistä olivat 41–50 -vuotiaat, joita oli yhteensä 167 henkilöä. Heistä 56 oli miehiä ja 111 naisia. Tässä, kuten myös kahdessa nuoremmassakin ikäryhmässä, naiset olivat aktiivisempia OpinTorin palvelunkäyttäjiä. Ikäryhmän miesasiakkaista 55,56 % oli työttömiä työnhakijoita, 24,07 % muiden ryhmään kuuluvia, 16,67 % työssä olevia ja 3,7 % yrittäjiä. Kohderyhmän miesasiakkaista kukaan ei ollut opiskelija. Naisista 42,59 % oli työnhakijoina, 39,81 % työssä, 8,33 % muita, 7,41 % yrittäjiä ja 1,85 % opiskelijoita. Oulun Eteläisen 41–50 -vuotiaiden ikäryhmän työttömyysprosentti oli koko otantaan (39,46 %) nähden todella korkea.

Ikäryhmän miehistä suurimmalla osalla, eli 68,63 %:lla oli suoritettuna ammatillinen perustutkinto, 9,8 %:lla ei ollut tutkintoa, 7,84 % miehistä oli suorittanut ammattitutkinnon ja 5,88 % opistotason tutkinnon. Koko otantaan (79,3 %) nähden 41–50 -vuotiaista miehistä isolla osalla (90,2 %) oli suoritettuna jokin peruskoulun jälkeinen tutkinto. Myös suurin osa eli 62,5 % naisista oli opiskellut perustutkinnon, 6,25 % ammattitutkinnon, 3,12 % opistotason tutkinnon ja 1,04 % ylioppilastutkinnon. Naisista 20,83 % oli ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa, mikä on linjassa koko otannan vastaavan luvun kanssa. Ikäryhmän miehisä ja naisissa oli myös joitakin korkeakoulun suorittaneita, mutta heidän osuutensa ei ollut tilastollisesti merkittävä.

Kohderyhmän miehistä 73,58 % oli kiinnostuneita vaihtamaan ammattia, 16,98 % oli OpinToriin yhteydessä kysyäkseen lisä- ja täydennyskoulutuksesta ja 9,43 % koki, että haluaisi hankkia itselleen ensimmäisen ammatin. Ikäryhmän naisista 55,66 % suunnitteli ammatin vaihtoa, 27,36 % koki tarvitsevansa lisä- ja täydennyskoulutusta ja 16,04 % koki koulutustarpeekseen sen, ettei heillä ollut ammattia. 0,94 % naisista oli kiinnostunut opiskelusta muista syistä, kuten esimerkiksi opiskelusta omaksi ilokseen.

Kohderyhmän miehet, joilla oli jo suoritettuna jokin tutkinto, olivat opiskelleet edellisten ikäryhmien miesten tavoin eniten tutkintoja tekniikan ja liikenteen alalle (77,78 %). Tekniikan ja liikenteen alan koulutusvaihtoehtoista kaivattiin myös paljon ohjausta, mutta erona edellisten ikäryhmien miehiin oli, että 41–50 -vuotiaat miehet kysivät aikuisopintoneuvojalta kyseistä alaa enemmän sosiaali-, terveys- ja liikunta-alasta. Ikäryhmän naisten suorittamista tutkinnoista 35,44 % oli yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta, 22,78 % matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta ja ainoastaan 15,19 % sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta. 21–30- ja 31–40 -vuotiaiden asiakasryhmien naisilla oli eniten tutkintoja sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta, joten 41–50 -vuotiaiden naisten ikäryhmä poikkeaa heistä koulutusalo-

jensa taustoilla. Sosiaali-, terveys- ja liikunta alan koulutusvaihtoehdot kiinnostivat kuitenkin eniten ikäryhmän naisia.

Asiakasryhmään kuuluvat naiset ja miehet harkitsivat tutkintotasosta eniten ammatillista perus- ja ammattitutkintoa ja olivat kiinnostuneimpia suorittamaan tutkinnon näyttötutkintoperusteisena ammatillisena aikuiskoulutuksena. Kuten edellisissäkin ikäryhmissä niin myös 41–50 -vuotiaidenkin ryhmän edustajat olivat kiinnostuneimpia omaehtoisesta koulutuksesta. Muuhun otantaan nähden tämä ikäryhmä harkitsi kuitenkin keskivertoa useammin oppisopimus- ja työvoimakoulutusta.

Kohderyhmän miehet asioivat (57,41 %) hieman koko otantaa (55,25 %) useammin palvelupisteissä aikuiskoulutusneuvojan luona. Loput yhteydenotoista tapahtuivat puhelimitse, joten kukaan ikäryhmän miehistä ei käyttänyt sähköpostipalvelun mahdollisuutta. Ikäryhmän naisista jopa 64,81 % asioi OpinToriin palvelupisteissä, 31,48 % otti aikuiskoulutusneuvojaan yhteyttä puhelimitse ja ainoastaan 3,7 % sähköpostitse. Miesten ohjaustuokiot olivat tavallisimmin (62,5 %) kestoltaan 15 minuutista puoleen tuntiin, mikä on sama kuin koko otannan keskiverto ohjauksen kesto. Ikäryhmän naisten ohjauksista 35,14 % oli kestoltaan 30 minuuttia, 18,02 % 60 minuuttia ja 17,12 % 45 minuuttia. Naisten ohjaukset olivat kestoltaan koko otannan keskimäärää pidempiä. Suhteessa koko kerättyyn otantaan 41–50 -vuotiaat miehet asioivat muita useammin Ylivieskan, Nivalan, Haapaveden ja Haapajärven palvelupisteissä, ikäryhmän naiset puolestaan Haapajärvellä ja Pyhäjärvellä.

Ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevat

Asiakkaan lähtötilanteen tutkintotaso korreloi selvästi ohjauksen tarvetta ja kestoa. Oulun Eteläisen OpinTori-palveluun yhteyttä ottaneista asiakkaista 20,7 %:lla eli 131 henkilöllä, ei ollut lainkaan toisen asteen tutkintoa. Kohderyhmän asiakkaista 58,87 % asioi palvelupisteessä, 29,03 % otti yhteyttä aikuiskoulutusneuvojaan puhelimitse ja 12,1 % tiedusteli itseään kiinnostavia koulutusvaihtoehtoja sähköpostitse. Ilman tutkintoa olevat asioivat muita otannan henkilöitä useammin palvelupisteessä aikuisopintoneuvojan luona.

Kohderyhmäläisten ohjaustuokiot kestivät tavallisimmin noin 30 minuuttia, kun taas koko otannan asiakkaiden asiointien kesto oli useimmiten noin 15 minuuttia. Vailla tutkintoa olevien asiakkaiden ikähaitari vaihteli alle 20 ikävuodesta 60 ikävuoteen saakka, heistä selvästi merkittävin ryhmä oli 21–30 -vuotiaat (40,35 %). Koko otannassa merkittävin ryhmä oli 31–40 -vuotiaat henkilöt. Kaikista 764 aikuiskoulutusneuvontaan hakeutuneista henkilöistä oli naisia 68,46 % ja miehiä puolestaan 31,54 %. Ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevien 131 henkilön kohderyhmästä naisia oli 61,24 % ja miehiä

38,76 %. Tästä voidaan päätellä, että palveluun hakeutuneet miehet olivat naisia useammin ilman toisen asteen tutkintoa.

Hallituksen ohjelma nuorten yhteiskuntatakuusta tuli täysimääräisesti voimaan vuoden 2013 alusta. Nuorten yhteiskuntatakuulla eli nuorisotakuulla pyritään takaamaan jokaisella alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi jäämisestä työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka. Yhteiskuntatakuun onnistumiseksi työ- ja elinkeinotoimistoissa on tehostettava sisäistä yhteistyötä ja yhteistyötä muiden palveluiden tuottajien ja viranomaisten kanssa. Työttömien nuorten palveluihin tulee resursoida TE-toimistoissa riittävästi, palveluvalikoiman käyttöä tulee tehostaa, sen tuloksellisuutta seurata ja panostaa nuorten henkilökohtaiseen palveluun.

Yhteiskuntatakuun osana toteutetaan myös koulutustakuu niin, että jokaiselle peruskoulun päättäneelle tarjotaan jatko-opintomahdollisuus ammatillisessa koulutuksessa, lukiossa, oppisopimuskoulutuksessa, työpajassa, kuntoutuksessa tai jollakin muulla tavoin. Tavoitteena on, että tämän vuosikymmenen lopussa 20–24-vuotiaista yli 90 prosentilla on taskusaan perusasteen jälkeinen tutkintotodistus. Vuonna 2009 vain vajaa 86 prosenttia 30-vuotiaista oli suorittanut perusasteen jälkeisen tutkinnon. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011.)

Eduskunta myönsi 21.12.2012 hyväksymässään talousarvioissa nuorten aikuisten osaamisohjelman toteuttamiseen vuodelle 2013 27 miljoonaa euroa. Määräraha on tarkoitettu käytettäväksi vailla perusasteen koulutusta olevien 20–29 -vuotiaiden oppilaitosmuotoisesti tai oppisopimuskoulutuksena järjestettävään ammatti- ja erikoisammattitutkintoon valmistavaan koulutukseen sekä kohderyhmälle suunnattujen ohjaus- ja neuvontapalveluiden tehostamiseen. Oulun Eteläisen alueen Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymälle myönnettiin vuodelle 2013 nuorten aikuisten osaamisohjelman toteuttamiseen ammatilliseen lisäkoulutukseen 16 opiskelijatyövuotta lisää ja oppisopimuksiin kymmenen lisäpaikkaa. Yksi oppisopimuksen lisäpaikoista on suunnattu ei-tutkintotavoitteiseen lisäkoulutukseen ja loput paikat tutkintotavoitteisille koulutuksille. Valtakunnallisesti Opetus- ja kulttuuriministeriö jakoi ammatilliseen koulutukseen yhteensä 2 250 lisäopiskelijatyövuotta ja oppisopimuksena järjestettävään ammatilliseen lisäkoulutukseen yhteensä 1 534 lisäpaikkaa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2013.)

Ilman tutkintoa olevista 131 asiakkaasta 46,4 % oli työttömiä työnhakijoita, 20,8 % työssäkäyviä, 9,6 % opiskelijoita ja 23,2 % muihin kohderyhmiin kuuluvia. Kaikista 735 aikuis-koulutusneuvojan kirjaamista henkilöistä työnhakijoita oli 39,46 %, joten ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevien työttömyys oli selvästi muita yleisempää. Palveluun yhteyttä ottaneista yrittäjistä kaikilla oli jokin tutkinto, joten kukaan heistä ei kuulunut ilman tutkintoa olevien kohderyhmään.

87,69 % henkilöistä, joilla ei ollut tutkintoa koki koulutustarpeekseen juuri sen, ettei heillä ollut vielä opiskeltua ammatia. 9,23 % kohderyhmäläisistä tähtäsi alan vaihtoon ja 2,31 % henkilöistä oli kiinnostunut saattamaan loppuun aiemmin

keskeytyneet opinnot. 0,77 % ilman tutkintoa olevista oli kiinnostunut täydentämään osaamistaan ja parantamaan työllistymismahdollisuuksiaan lyhyellä lisä- ja täydennyskoulutuksella. Ilman tutkintoa olevista henkilöistä neljä oli suorittanut opintoja sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalle, kaksi henkilöä tekniikan ja liikenteen koulutusosalalle sekä pari henkilöä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalle.

Ilman tutkintoa olevat henkilöt olivat kaikkien Oulun Eteläisen OpinTori asiakkaiden tavoin kiinnostuneimpia sosiaali-, terveys- ja liikunta-alasta, mutta myös muiden koulutusalojen koulutusvaihtoehtoja käsiteltiin paljon aikuiskoulutusneuvojan kanssa. Useat kohderyhmään kuuluvat punnitsivat tutkintotasoltaan erilaisia kouluttautumismahdollisuuksia. 77,78 % kohderyhmäläisistä oli kiinnostunut ammatillisesta perustutkinnosta, 36,51 % pohti ammatittutkintoa yhtenä koulutusvaihtoehtona, 13,49 % harkitsi ei-tutkintoon johtavaa lisä- ja täydennyskoulutusta ja 12,69 % ammattikorkeakoulututkintoa. Myös kaikista muista tutkintotasoista löytyi kiinnostuneita, mutta niiden määrä oli aiempiin verrattuna hyvin pieni.

Edellä mainituista eniten kiinnostusta herättäneistä tutkintotasoista johtuen ohjaustilanteissa suosituimmiksi koulutusmuodoiksi osoittautuivat ammatillinen näyttötutkintoperusteinen aikuiskoulutus (69,84 %), ammatillinen oppilaitosperusteinen koulutus (31,75 %), lyhyet lisä- ja täydennyskoulutukset (14,29 %), ammattikorkeakoulun tutkinto-opinnot (13,49 %) sekä avoimen ammattikorkeakoulun tarjoamat opinnot (7,14 %). Useimmat suunnittelivat suo-

rittavansa koulutuksen omaehtoisena koulutuksena (84,35 %). Lisäksi oppisopimus- (33,91 %) ja työvoimakoulutus (26,96 %) nähtiin vaihtoehtoina. Aikuiskoulutusneuvoja ohjasi kunkin asiakkaan olemaan yhteydessä hänen koulutus-tarpeeseensa vastaavaan oppilaitokseen tai oppilaitoksiin.

Oulun Eteläisen Opintorin toimialueesta johtuen suurin osa (76,42 %) toisen asteen koulutuksesta kiinnostuneista ohjattiin Kalajokilaakson koulutuskuntayhtymän yksikköihin. Kun yhteydenotto tapahtui käyntinä palvelupisteessä, asioi ilman toisen asteen tutkintoa olevia henkilöitä yhtä paljon sekä Ylivieskassa (18,96 %) että Kalajoella (18,69 %), lisäksi Nivalassa (17,76 %) heitä kävi runsaasti. Kohderyhmäläiset hyödynsivät tarjolla olevaa palvelupisteessä asioinnin mahdollisuutta jonkin verran myös muilla paikkakunnilla.

Yhteenveto

Yhteiskunnan muutokset ja elinkeinoelämän murrokset vaativat aikuisilta työmarkkinakelpoisuuden ylläpitämiseksi jatkuvaa uuden tiedon omaksumista ja uusien toimintatapojen oppimista. Ihmisiltä edellytetään elinikäisen oppimisen periaatteen mukaista valmiutta uuden opiskeluun. Koulutusvalintoja pohtivien aikuisten elämäntilanteet ovat erilaisia ja he toimivat erilaisissa toimintaympäristöissä ja -yhteisöissä. Aikuisten koulutustarpeiden taustalla voi olla monia syitä, kuten työttömyys, tarve alan vaihtoon, matalapalkkainen työ tai halu elämänsuunnan muutokseen. Valintojen tueksi aikuiset tarvitsevat kysyntälähtöistä elinikäisen ohjauksen mukaista tietoa koulutusvaihtoehdoista. Koulutus- ja urasuunnittelua tukevien palveluiden tarve on kasvanut kaikkien ikäryhmien keskuudessa. Erittäin tärkeää on se, että tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita järjestävät tahot ovat verkostoituneet keskenään, ne tekevät keskenään tiivistä yhteistyötä ja työnjako niiden välillä on selkeä. ELY-keskukset on määrätty koordinoimaan tätä tahojen välistä yhteistyötä.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta nousi vuoden 2013 kesäkuun lopussa valtakunnallisesti vuoden takaisesta 10,0 %:sta 11,6 %:iin. Työttömyys nousi kaikilla aloilla. Oulun Eteläisessä työttömien osuus nousi edellisvuodesta 1,2 prosenttiyksikköä, joten työttömien määrä työvoimasta oli alueella kesäkuussa 10,7 %. Työttömyysaste nousi toukokuusta kesäkuulle kaikissa Oulun Eteläisen kunnissa. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, 2013.)

Pohjois-Pohjanmaan OpinTori-hankkeen verkostojen avulla on pyritty edistämään kysyntälähtöistä aikuisopintopalveluiden koordinoitua ja luomaan asiakaslähtöinen, yhden luukun periaatteen mukaisesti toimiva palvelumalli. Oulun Eteläinen OpinTori tarkoituksena on ollut antaa ohjausta alueen asukkaille ja yrityksille koulutuskysymyksiin liittyen. Kolme suu-

rinta asiakasryhmää olivat 21–30 -vuotiaat, 31–40 -vuotiaat ja 41–50 -vuotiaat henkilöt. Merkittävä ryhmä alueella oli myös ilman tutkintoa olevien ryhmä, johon kuului joka viides Oulun Eteläisen OpinTori-palveluun yhteyttä ottanut.

Oulun Eteläisessä alle 25-vuotiaiden nuorten osuus työttömistä työnhakijoista oli kesäkuussa 2013 18,6 %. Koko maassa työttömien nuorten osuus työttömistä työnhakijoista oli samaan aikaan 14,9 %. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, 2013.)

Oulun Eteläisen OpinTori 21–30 -vuotiaiden asiakkaiden työttömyys, varsinkin miesten osuus, oli koko kyselyn otantaan nähden alueella todella korkea. Ikäryhmään kuuluvat asiakkaat asioivat reilusti muuhun otantaan nähden useammin palvelupisteessä kasvokkain aikuisopintoneuvojan luona. OpinTori palvelupisteessä asioinnin suosiosta johtuen ikäryhmän asiakkaiden ohjauksetkin olivat huomattavasti koko otannan keski-ohjauksia pidempiä.

Alueen OpinTori asiakkaiden 21–30 -vuotiaiden asiakasryhmässä oli eniten ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevia henkilöitä. Nuorten aikuisten osaamisohjelmalla pyritään puuttumaan tähän ongelmaan ja tavoitteena onkin, että kuluvan vuosikymmenen lopussa yli 90 prosentilla 20–24 -vuotiaista on peruskoulun jälkeinen tutkinto. Vuonna 2009 ainoastaan vajaalla 86 prosentilla 30-vuotiaista oli suoritettuna toisen asteen tutkinto. Nuorisotakuun voimaantulo 1.1.2013 asettaa tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden toimivuudelle ja nopeudelle varmasti omat haasteensa.

Oulun Eteläisen alueen Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymälle myönnettiin vuodelle 2013 nuorten aikuisten osaamisohjelman toteuttamiseksi ammatilliseen lisäkoulutukseen 16 lisäopiskelijatyövuotta ja oppisopimuskoulutukseen 10 lisäopiskelupaikkaa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2013.)

31–40 -vuotiaiden OpinTori-asiakkaiden, sekä naisten että miesten, työllisyystilanne oli keskimäärin parempi kuin 21–30 -vuotiaiden ja 41–50 -vuotiaiden naisten ja miesten. Myös työttömyysprosentti oli edellä mainittuja ikäryhmiä pienempi. Tämä selittyy ehkä osittain sillä, että 31–40 -vuotiaissa oli huomattavasti kahta muuta ikäryhmää vähemmän ilman tutkintoa olevia henkilöitä.

Asiakasryhmän miehet olivat keski-ohjauksia useammin kiinnostuneita ei-tutkintoon johtavasta lisä- ja täydennyskoulutuksesta. Miehet olivat koko otantaan nähden harvemmin kiinnostuneita oppisopimuskoulutuksesta, mutta koko otantaa useammin innostuneita työvoimakoulutuksesta. Ikäryhmän naiset olivat puolestaan koko kyselyn otantaan nähden vähemmän kiinnostuneita oppisopimus- ja työvoimakoulutuksen mahdollisuudesta. 31–40 -vuotiaat miehet suosivat puhelinpalvelua, mutta he ottivat muuhun otantaan nähden harvemmin sähköpostitse yhteyttä ja asioivat harvemmin OpinTori palvelupisteessä. Ryhmään kuuluvat naiset puolestaan asioivat koko otantaa useammin palvelupisteessä aikuisopintoneuvo-

jan luona ja käyttivät kiitettävästi puhelinpalvelua, mutta ottivat harvemmin yhteyttä sähköpostitse.

OpinTori-palvelun 41–50 -vuotiaiden asiakkaiden työttömyys oli koko muuhun otantaan nähden korkea. Ikäryhmän miesten työttömyysprosentti oli jopa korkeampi kuin 21–30 -vuotiaiden miesten. 41–50 -vuotiaat miehet erottuivat muista palveluun yhteyttä ottaneista suurten ikäryhmien miehistä myös siinä, että he kysyivät aikuisopintoneuvojalta eniten sosiaali-, terveys- ja liikunta-alasta. 21–30 -vuotiaat ja 31–40 -vuotiaat miehet olivat kiinnostuneimpia tekniikan ja liikenteen alan koulutusvaihtoehdoista.

41–50 -vuotiailla naisilla oli taustalla eniten yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan tutkintoja, muissa tarkemmin tarkastelluissa ikäryhmissä naisilla oli eniten suoritettuja tutkintoja sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta. 41–50 -vuotiaat naiset kyselivät kuitenkin 21–30 - ja 31–40 -vuotiaiden naisten tavoin eniten sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan koulutuksista. 41–50 -vuotiaiden ikäryhmä, kuten myös muutkin OpinTorin suuret ikäryhmät olivat kiinnostuneimpia omaehtoisesta koulutuksesta, mutta he harkitsivat kuitenkin keskivertoa useammin työvoima- ja oppisopimuskoulutusta vaihtoehtoisesti. Kohderyhmään kuuluvat asioivat keskivertoa useammin palvelupisteessä ja miehistä kukaan ei käyttänyt sähköpostipalvelua. Ikäryhmän naisten ohjauspalvelut olivat muuhun otantaan nähden pitkäkestoisempia.

Palveluun hakeutuneet miehet olivat useammin ilman toisen asteen tutkintoa. Ilman tutkintoa olevien ryhmään kuuluvien työttömyys oli selvästi muuta otantaa yleisempää. Suurin osa kyseiseen asiakasryhmään kuuluvista koki koulutustarpeekseen juuri sen, ettei heillä ollut vielä opiskeltua ammattia. Ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevien ryhmä asioi keskimääräisesti useammin OpinTorin palvelupisteessä ja ohjaustuokiot olivat keskivertoa pidempiä. Kiteyttäen voidaan todeta, että asiakkaan lähtötilanteen tutkintotaso korreloi selvästi hänen ohjaustarvettaan ja sen ohjaustuokion kestoa. Ilman tutkintoa olevat henkilöt olivat kiinnostuneimpia ammatillisista perustutkinnoista ja sosiaali-, terveys- ja liikunta-alasta.

Oulun Eteläisten kuntien aikuisten eniten kysymä ja ohjatuin koulutusala oli sosiaali-, terveys ja liikunta-ala. Alueen aikuisopiskelusta kiinnostuneet palveluun yhteyttä ottaneet pohtivat useimmiten koulutusvaihtoehtokseen ammatillisen koulutuksen perustutkintoa. OpinTori-alueen aikuiset kyselivät ja kaipasivat koulutusmuodoista eniten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita näyttötutkintokoulutuksena opiskeltavista ammatillisista aikuiskoulutuksista. Myös muista koulutusaloista, tutkintotasoista ja koulutusmuodoista kiinnostuneita löytyi, mutta niiden kysyntä ei ollut yhtä merkittävää.

OpinTorin kiertävä aikuisopintoneuvoja kuunteli asiakkaidensa koulutustarpeita ja kiinnostuksen kohteita ja ohjasi heidän tarpeita vastaavaa koulutusta järjestäviin oppilaitoksiin. Harvoissa oppilaitoksissa järjestettävistä erikoisemmista koulutusaloista ja tutkinnoista kiinnostuneita asiakkaita ohjattiin ottamaan yhteyttä eri puolelle Suomea koulutusta järjestävään oppilaitokseen. Ennalta ilmoitettuna ajankohtina tapahtuneet eri Oulun Eteläisen OpinTorin palvelupisteiden päivystykset ja päivystysluonteinen puhelin- ja sähköpostipalvelu koettiin vastanneen alueen kysyntään hyvin ja kustannustehokkaasti.

Aikuiskoulutusneuvonta tarjoaa tietoa koulutusmahdollisuuksista, muista koulutuspalveluista ja tukimuodoista. Aikuiskoulutusneuvoja vastaa asiantuntevasti ja selkeästi asiakkaan esittämiin kysymyksiin, tapahtuipa palvelu kasvotusten, sähköpostitse tai puhelimitse. Ohjaus lähtee liikkeelle aina asiakkaan tarpeista ja kiinnostuksen kohteista. Monikanavaiset ja helposti saatavilla olevat aikuiskoulutuksen tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut tukevat tulevien aikuisopiskelijoiden omiin tarpeisiin sopivan opintopolun rakentumista ja vähentävät opintojen keskeyttämistä.

Aikuiskoulutusneuvontaa järjestettäessä ja pyrittäessä moniammatilliseen yhteistyöhön, TE-toimistojen, oppilaitosten ja työelämän väliseen verkostoitumiseen tulee panostaa myös jatkossa. Tämä hyödyttää kaikkia osapuolia ja yhteistoiminnalla asiakkaille voidaan tarjota kaikista kysyntälähtöisintä ja ajantasaisinta ohjausta.

Lähteet

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. (2013). Työllisyyskatsaus 06/2013. Luettu 30.07.2013. Saatavilla http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/235106/Tyollisyyskatsaus_kesakuu_2013.pdf/effbcc6-4349-4221-9ae0-d8d9418c9234

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2011). Koulutus- ja tutkimus vuosina 2011–2016. Kehittämissuunnitelma. Luettu 23.07.2013. Saatavilla http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/asiakirjat/Kesu_2011_2016_fi.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2013). Nuorten aikuisten osaamisohjelman määrärahat 2013. Luettu 29.07.2013. Saatavilla http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/aikuiskoulutus_ja_vapaa_sivistystyoe/lomakkeet_ohjeet/index.html

Valokuvat

Kannen kuva: Essi Kotila.

Valokuva sivulla 17: Vesa Kippola/Imagekuva: Opettaja Anne Ålander ohjaa Piippolan ammatti- ja kulttuuriopiston viriketoiminnan-ohjausalan opiskelijaa Seija Kannistoa.

Valokuvat sivuilla 15, 18, 20 ja sisällysluettelon viereinen kuva: Sanna Turunen.

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto